

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

bullying
stop

▶ **Εργαστηριακή
Συνάντηση
για την ενδοσχολική
βία και τον εκφοβισμό**

των τακτικών και των αναπληρωματικών μελών των
τετραμελών ομάδων δράσης στις 116 Διευθύνσεις
Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης της χώρας

8-12 Ιουλίου 2024

Κατάρτιση Σχεδίων Δράσης

Μαρία Νίκα, Σύμβουλος Α΄
Σταυρούλα Βούρβουλη, Σύμβουλος Β΄
Χριστίνα Ερριέττα Συκά, Σύμβουλος Β΄

Περίγραμμα παρουσίασης

- Παρουσίαση υποθετικού περιστατικού Ε.ΒΙ.Ε και στρατηγικές αντιμετώπισης
  - Συζήτηση, αναστοχασμός/αποτίμηση
- Σχεδιασμός στρατηγικών αντιμετώπισης υποθετικού σεναρίου Ε.ΒΙ.Ε
  - Παρουσίαση, συζήτηση
- Παρουσίαση σχεδίων δράσης (Καλές Πρακτικές) αυτοαξιολόγησης σχολικών μονάδων για την πρόληψη ή και αντιμετώπιση περιστατικών Ε.ΒΙ.Ε
  - Συζήτηση, αναστοχασμός / αποτίμηση

- Ο Ν. είναι ένα ήσυχο, μικροκαμωμένο δεκατετράχρονο αγόρι της Β' Γυμνασίου, με σχετικά καλούς βαθμούς σε όλα τα μαθήματα. Στο ίδιο τμήμα με τον Ν. είναι και ο Μ. ο οποίος είναι γνωστός στους συμμαθητές και στους καθηγητές για την επιθετική συμπεριφορά του. Παρόλο που οι καθηγητές προσπαθούν να επιπλήξουν τον Μ. για τη συμπεριφορά του, ο ίδιος αδιαφορεί και συχνά παρενοχλεί λεκτικά και σωματικά τον Ν. στην τάξη ή στο διάλειμμα μπροστά στους υπόλοιπους μαθητές, ή ακόμα και όταν βρεθούν μόνοι τους σε κάποιο διάδρομο του σχολείου, κοιτώντας τον απειλητικά. Οι συμμαθητές τους λένε ότι δεν είναι λίγες οι φορές που ο Μ. ή φίλοι του σπρώχνουν ή βάζουν τρικλοποδιές στον Ν. και του λένε «Πώς είσαι έτσι ρε; Ούτε μισό μέτρο δεν είσαι! Σε λιώνω με μια μπουνιά!» και άλλα σχετικά. Άλλες φορές ο Ν. βρίσκει σκουπίδια στην τσάντα του, λερωμένα ή σκισμένα τα τετράδιά του, ενώ συχνά οι υπόλοιποι συμμαθητές του τον κοροϊδεύουν που δεν υπερασπίζεται τον εαυτό του.
- Οι γονείς του Ν. τον έχουν ρωτήσει αρκετές φορές αν πάνε όλα καλά στο σχολείο, ενώ έχουν επισκεφθεί τον διευθυντή του σχολείου δύο φορές και έχουν μιλήσει με τον υπεύθυνο καθηγητή του τμήματος, οι οποίοι τους λένε ότι υπάρχει κάποιο θέμα μικρής βαρύτητας, λόγω του ότι ο Ν. είναι ήσυχο παιδί, ενώ κάποια άλλα παιδιά είναι πιο παρορμητικά. «Είναι θέμα διαμόρφωσης της προσωπικότητας και θα περάσει». Τους διαβεβαιώνουν όμως ότι η κατάσταση είναι υπό έλεγχο και τους καθησυχάζουν ότι όλα αυτά συμβαίνουν και είναι φυσιολογικά από τη στιγμή που τα παιδιά βρίσκονται στην εφηβεία.

Μια μέρα ο Μ. έγραψε στο προφίλ του σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης «Ετοιμαστείτε! Αύριο έχει μεγάλα γλέντια στο σχολείο. Αναμένετε νέα». Την επόμενη μέρα, ο Μ. συναντά στο τελευταίο διάλειμμα τρεις μαθητές – έναν συνομήλικό της ίδιας τάξης και δύο άλλους της Γ' Γυμνασίου. Όλοι μαζί βρίσκουν τον Ν. και τον αναγκάζουν να τους ακολουθήσει στις τουαλέτες του σχολείου όπου και αρχίζουν να τον παρενοχλούν μέχρι που του σκίζουν τα ρούχα και τον φωτογραφίζουν και βγάζουν βίντεο. Τελικά, ο Ν. φεύγει τρομαγμένος, ενώ οι τέσσερις μαθητές ανεβάζουν το προσβλητικό υλικό στο μέσο κοινωνικής δικτύωσης. Όταν οι μαθητές σχολάνε, οι γονείς του Ν. τον ψάχνουν και ειδοποιούν τη διεύθυνση του σχολείου. Η καθηγήτρια της τελευταίας ώρας τους ενημερώνει ότι ο Ν. ήταν απών στο μάθημά της, ενώ κάποιοι συμμαθητές αναφέρουν ότι τον είδαν με σκισμένα ρούχα και ότι ακούγεται πως έχουν ανέβει κάποιες φωτογραφίες στο διαδίκτυο. Ο Ν. αγνοείται όλη την ημέρα, μέχρι που εντοπίζεται σε ένα έρημο πάρκο της περιοχής, φανερά αναστατωμένος και στεναχωρημένος.

(Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου, 2015.
Οδηγός διαχείρισης περιστατικών σχολικής βίας και εκφοβισμού)

Συζήτηση / αναστοχασμός

- Ποια χαρακτηριστικά γνωρίσματα του υποθετικού περιστατικού θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην επιλογή μιας συμμετοχικής προσέγγισης για την αντιμετώπισή του;

1η στρατηγική αντιμετώπισης περιστατικού

Για την αντιμετώπιση του συγκεκριμένου περιστατικού Ε.ΒΙ.Ε, η Διεύθυνση του σχολείου, αφού συγκάλεσε Σύλλογο Διδασκόντων, ακολούθησε τα εξής βήματα:

1. Άμεση Αντίδραση και Προστασία του Θύματος:

- ✓ Διασφάλιση της ασφάλειας του Ν. και παροχή άμεσης ψυχολογικής υποστήριξης από ειδικό ψυχολόγο.
- ✓ Ενημέρωση των γονέων του Ν. για την κατάσταση και την εξέλιξη των γεγονότων.

2. Αναγνώριση και Καταγραφή του Περιστατικού:

- ✓ Καταγραφή του περιστατικού με λεπτομέρειες από τον διευθυντή και τους εμπλεκόμενους καθηγητές.
- ✓ Συλλογή μαρτυριών από τους συμμαθητές και τους καθηγητές που ήταν παρόντες ή γνωρίζουν για το περιστατικό.

3. Ενημέρωση των Αρμόδιων Φορέων:

- ✓ Ενημέρωση της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης.
- ✓ Συνεργασία με ειδικούς για την αντιμετώπιση του cyberbullying (αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα).

4. Άμεση Επικοινωνία με τον μαθητή και τους μαθητές που άσκησαν Ενδοσχολική Βία και Εκφοβισμό

- ✓ Άμεση κλήση των γονέων του Μ. και των άλλων εμπλεκόμενων μαθητών για ενημέρωση και συνεργασία.
- ✓ Επιβολή κατάλληλων πειθαρχικών μέτρων σύμφωνα με τους κανονισμούς του σχολείου (αποβολή, συμβουλευτική κ.λπ.).

5. Υποστήριξη και Αποκατάσταση του Θύματος:

- ✓ Οργάνωση συνεδριών συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης για τον Ν.
- ✓ Παρακολούθηση της προόδου του και παροχή βοήθειας για την επανένταξή του στο σχολικό περιβάλλον.

6. Συνεργασία με Ειδικούς:

- ✓ Ενίσχυση της συνεργασίας με ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και άλλους ειδικούς για την αντιμετώπιση ανάλογων περιστατικών στο μέλλον.

Συζήτηση / αναστοχασμός

- Ποια χαρακτηριστικά ολιστικής προσέγγισης αναγνωρίζετε;

2η στρατηγική αντιμετώπισης περιστατικού

Για την αντιμετώπιση του συγκεκριμένου περιστατικού Ε.ΒΙ.Ε, αφού συγκλήθηκε Σύλλογος Διδασκόντων, το σχολείο αποφάσισε να ακολουθήσει τα εξής βήματα:

1. Καθορισμός του Προβλήματος

- ✓ **Ομάδες εκπαιδευτικών καταγράφουν** τα γεγονότα και τις λεπτομέρειες του περιστατικού όπως έχουν αναφερθεί από τους μαθητές, τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς. Λαμβάνονται υπόψη η κατάσταση του Ν. και το ιστορικό του Μ. στη σχολική κοινότητα και πραγματοποιούνται κατ' ιδίαν συναντήσεις με τους μαθητές/-τριες για τη διερεύνηση της κατάστασης.

2. Σχεδιασμός Παρέμβασης

- ✓ **Συνεργασία με γονείς:** Προγραμματίζεται από το σχολείο και την Ομάδα Στήριξης συνάντηση με τους γονείς του Ν. για να συζητηθεί το πρόβλημα και να αναπτυχθεί μια κοινή στρατηγική αντιμετώπισης.
Για τον ίδιο λόγο επιδιώκεται συνάντηση του σχολείου και της Ομάδας Στήριξης με τους γονείς/κηδεμόνες του Μ. και συζητούνται οι προοπτικές συνεργασίας για την υποστήριξη του Μ.
- ✓ **Ψυχολογική υποστήριξη:** Προσφέρεται έπειτα από συζήτηση άμεση ψυχολογική υποστήριξη στον Ν. μέσω του σχολικού ψυχολόγου.
- ✓ **Εκπαίδευση και ενημέρωση:** Οργανώνονται με τη συμβολή της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης σεμινάρια και εργαστήρια για τους μαθητές και τους καθηγητές σχετικά με τον εκφοβισμό, τη σημασία της αλληλεγγύης και τον σεβασμό προς όλους.

3. Υλοποίηση

- ✓ **Παρακολούθηση της συμπεριφοράς:** Οι καθηγητές σε συνεργασία με τον Σχολικό Σύμβουλο παρακολουθούν στενά τη συμπεριφορά του Μ. και των φίλων του.
- ✓ **Δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος:** Συγκροτείται ομάδα Διαμεσολάβησης με καθηγητές και μαθητές. Δημιουργούνται χώροι ασφαλείας και ενθαρρύνονται οι μαθητές να αναφέρουν περιστατικά εκφοβισμού.
- ✓ **Αντιμετώπιση του προβλήματος σε κοινωνικά δίκτυα:** Ζητείται η αφαίρεση των προσβλητικών υλικών από το διαδίκτυο και ενημερώνονται οι γονείς των εμπλεκόμενων μαθητών. Πραγματοποιούνται επιμορφωτικές συναντήσεις για το σύνολο των Γονέων.

4. Αξιολόγηση και Ανατροφοδότηση

- ✓ **Συνεχής παρακολούθηση:** Ελέγχεται τακτικά η πρόοδος του Ν. και η κατάσταση στο σχολείο.
- ✓ **Ανατροφοδότηση:** Πραγματοποιούνται συναντήσεις με τους μαθητές, τους γονείς και τους καθηγητές για την αποτελεσματικότητα των μέτρων και γίνονται προσαρμογές όπου χρειάζεται. Υπενθυμίζεται τακτικά η ανάγκη τήρησης του σχολικού κανονισμού.

5. Βελτίωση

- ✓ **Επανασχεδιασμός:** Αναπροσαρμόζεται το σχέδιο δράσης βασισμένο στην ανατροφοδότηση και τα αποτελέσματα της παρέμβασης.

Συζήτηση / αναστοχασμός

- Ποιες διαδικασίες που περιλαμβάνονται στα Πρωτόκολλα του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α αναγνωρίζετε;

Ομάδες εργασίας

Υποθετικό
περιστατικό Ε.ΒΙ.Ε

Σχεδιασμός
δράσης /
παρέμβασης με
βάση τα δομικά
στοιχεία της
Έρευνας Δράσης

Παρουσίαση /
Αναστοχασμός /
αποτίμηση

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

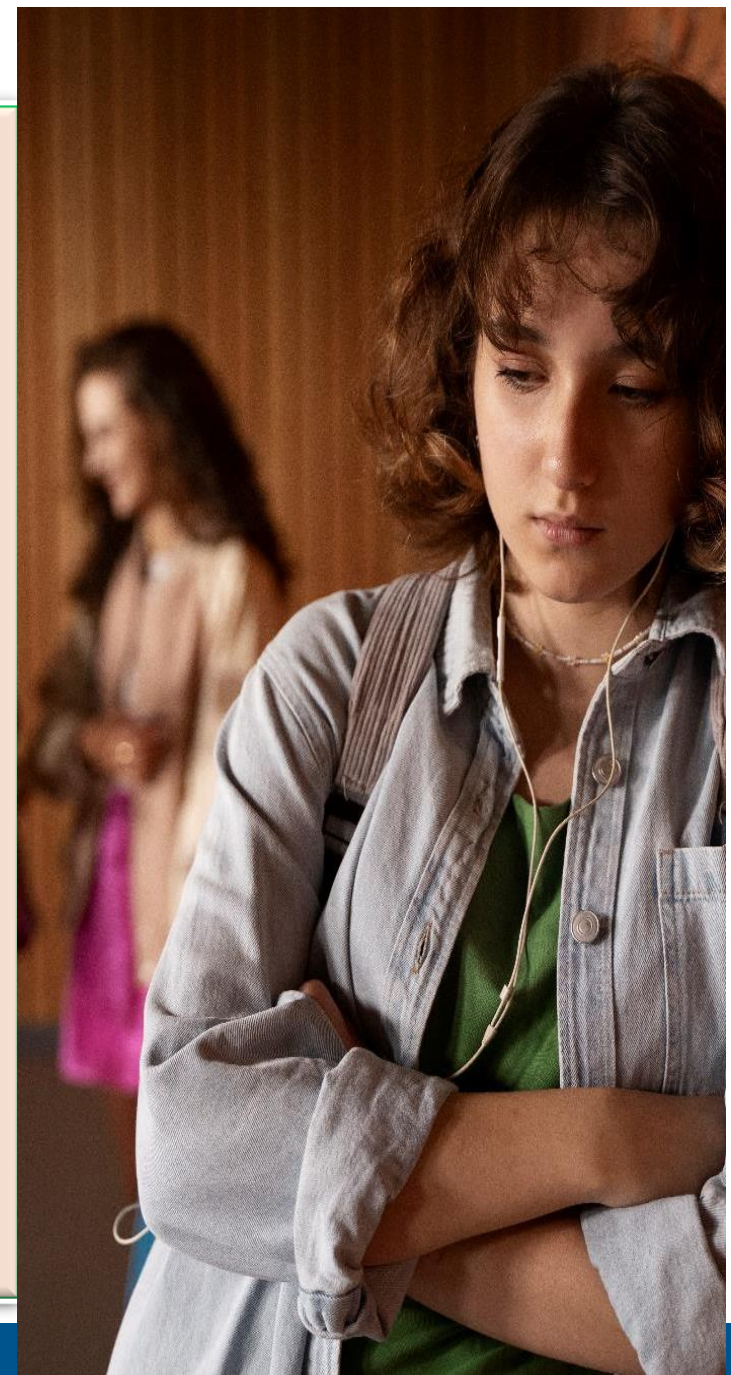
bullying
stop

Υποθετικό Σενάριο Ε.ΒΙ.Ε σε σχολική μονάδα

Στη συνεδρίαση του Σ.Δ. οι εκπαιδευτικοί προτίθενται να υλοποιήσουν σχέδια δράσης λαμβάνοντας υπόψη την εξής συνθήκη που επικρατούσε το προηγούμενο σχολικό έτος:

- Στην έναρξη της σχολικής χρονιάς μερικοί μαθητές δέχονταν λεκτικό εκφοβισμό με υποτιμητικά σχόλια και παρατσούκλια. Οι πρώτες ανησυχίες εκφράστηκαν από γονείς και εκπαιδευτικούς, αλλά τα περιστατικά αντιμετωπίστηκαν μεμονωμένα.
- Κατά τη διάρκεια του 1ου τριμήνου αρκετοί μαθητές ανέφεραν σπρωξίματα, χτυπήματα και καταστροφή προσωπικών αντικειμένων στο προαύλιο και τις τάξεις. Οι εκπαιδευτικοί παρατηρούσαν αύξηση των περιστατικών βίας και προσπαθούσαν να εντείνουν την επιτήρηση.
- Παρατηρήθηκε πως όλο και περισσότεροι μαθητές απομονώθηκαν κοινωνικά. Οι ομάδες φίλων έγιναν πιο κλειστές και μερικά παιδιά αποκλείονταν συστηματικά από δραστηριότητες και παιχνίδια. Οι φήμες και τα περιστατικά αυξήθηκαν δημιουργώντας έντονη ανησυχία.
- Διαπιστώθηκε πως με την αυξανόμενη χρήση τεχνολογίας εμφανίστηκαν περιστατικά εκφοβισμού μέσω μηνυμάτων και κοινωνικών δικτύων. Μαθητές και μαθήτριες που είχαν απομονωθεί έλαβαν ανώνυμα απειλητικά μηνύματα που επιδείνωσαν την κατάστασή τους.
- Τους τελευταίους μήνες του σχολικού έτους τα περιστατικά είχαν αυξηθεί και οι μαθητές άρχισαν να εκφράζουν φόβο και άγχος. Οι γονείς ζητούσαν έντονα από το σχολείο να λάβει μέτρα και οι εκπαιδευτικοί οργάνωσαν συναντήσεις για να συζητήσουν το πρόβλημα και να βρουν λύσεις.

Φόρμες Αποτύπωσης Σχεδίου Δράσης

Α. Σχεδιασμός της Δράσης

Αναγκαιότητα - Στόχοι

Ενέργειες & χρονοδιάγραμμα υλοποίησης

Πόροι – μέσα - ερευνητικά εργαλεία

Κριτήρια επιτυχίας της Δράσης

Διαδικασίες αξιολόγησης της Δράσης

Ανατροφοδότηση - Προτάσεις Σ.Ε.

Β. Υλοποίηση της Δράσης

Περιγραφή

Γ. Αποτίμηση της Δράσης

Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)

Αποτελέσματα της Δράσης

Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί

Βαθμολογία

Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων

Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν

Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε

Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης

Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης

Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της δράσης

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος

Σχέδια δράσης (Καλές Πρακτικές) αυτοαξιολόγησης σχολικών μονάδων για την Ε.ΒΙ.Ε

- Ποιες είναι οι ομοιότητες και ποιες οι διαφορές με τα σενάρια σχεδιασμού της έρευνας δράσης;
- Ποιες βελτιωτικές αλλαγές θα μπορούσαν να προταθούν στα υφιστάμενα σχέδια δράσης για τη βέλτιστη προσομοίωση με έρευνα δράση;
- Τι χρειάζεται να συμπεριληφθεί με βάση τα Πρωτόκολλα Αντιμετώπισης Περιστατικών Ε.ΒΙ.Ε;

Ευχαριστούμε
για την προσοχή σας

bullying

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

bullying
stop

**Επιμόρφωση για την
Ενδοσχολική Βία και τον Εκφοβισμό
(Ε.ΒΙ.Ε.)**

Εκπόνηση Επιμορφωτικού Υλικού

Σύμβουλοι ΙΕΠ

- Αφεντουλίδου Άννα
- Βούρβουλη Σταυρούλα
- Γελαστοπούλου Μαρία
- Καλογηράτου Ευαγγελία
- Καραγιάννη Σοφία
- Κλημεντιώτη Χριστίνα
- Μίνη Πάμελα
- Νίκα Μαρία
- Παπαγεωργίου Σοφία
- Πήλιουρας Παναγιώτης
- Συκά Χριστίνα-Ερριέττα
- Χαραλαμπίδου Παυλίνα
- Χαντζούλη Ελένη
- Χριστοδούλου Νικόλαος

Στελέχη Υ.ΠΑΙ.Θ.Α.

- Μαρούδας Ηλίας
- Νικολόπουλος Βασίλειος
- Ρέντζη Αργυρώ